

INTRU SLAVA LUI DUMNEZEU
CEL IN TRIME LAUDAT.

OCTOIH MARE

CARE CUPRINDE

SLUJBA INVIERII

PE OPT GLASURI

SE MAI NUMESTE ŞI ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ ΑΔΕΛΑ
ΜΙΝΓΑΙΤΟΑΡΕ

TIPĂRIT

Cu aprobarea şi binecuvântarea Sfântului Sinod al
Eftintei Bisericii Autoceale Ortodoxe Române

EDIȚIA III

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CRĂIȚILOR BISERICEȘTI

1916.

NOTĂ ASUPRA EDITIEI

Cu ajutorul lui Dumnezeu, am săvârși lucrarea de retipărire a Octoihului editat în anul 1916, păstrând legătura de continuitate cu operele dumnezeiești ale înaintașilor noștri întru ale tiparului, din care am ales doar câteva repere, de o însemnătate covârșitoare:

Ziua de **26 august a anului 1510** va fi data nașterii celei de-a doua tipărituri românești - *Octoihul lui Macarie*, ce a ieșit de sub teacurile tipografiei domnești de la Mănăstirea Dealu de lângă cetatea de scaun a Târgoviștei. Cartea (ce a fost scrisă în limba slavonă), avea la bază un alt *Octoih*, tipărit în *Muntenegru*, în anul 1494, tct de către cuviosul ieromonah Macarie.

De atunci, tipărirea cărților sfinte a decurs neîntrerupt, fiind sprijinită de domnitorii și boierii binecredincioși ai Țărilor Române, pentru ca între anii **1683 și 1686**, vrednicul întru pomnire mitropolit și cărturar Dosoftei să tipărească primul Octoih pe graiul românesc.

Un alt eveniment important pe linia reeditării Octoihului l-a realizat diaconul Lavrentie de la Hurezi, care va tipări la Brașov două ediții (**1742 și 1750**). El va deschide o nouă eră a tipografiei bisericești, realizând o carte de cult accesibilă tuturor (e adevărat, mai puțin împodobită cu miniaturi și elemente decorative, dar mult mai ieftină), astfel că și parohiile nevoiașе sau școlile sătești își puteau procura cu destulă ușurință aceste cărți.

Începând de la Sfântul Ioan Damasclin, *păntele* Octoihului, fiecare ediție tipărită va fi temelie edițiilor ce vor urma, întocmai ca o treaptă a unei scări cu mii de trepte, aducându-i-se de-a lungul vremii foarte puține adăugiri și corectur. Venind pe firul vremii și ajungând până la ediția din 1916, pe care o aveți de față, veți găsi o carte scrisă în *limba vechilor cazanii*, plină de dulceața graiului românesc, pur ortodox și nealterat de neologisme, care sunt specifice mai degrabă limbajului laic.

Această ediție, retipărită de către Editura «Adormirea Maicii Domnului» din București, sub îndrumarea Preasfințitului Flavian Ilfoveanul, episcop-vicar al Bisericii Ortodoxe de Răsărit din România (el însuși iubitor de carte ortodoxă veche), am ales să o scoatem de sub obroc, aducând-o la lumină ca pe o comoară uitată și rugându-vă să o primiți cu dragoste.

Am considerat că *Prefața* ediției din 1750, alcătuită de diaconul Lavrentie, descrie foarte bine și scopul lucrării noastre: „*Deoarece Cel în Treime închinat Dumnezeu, bine au voit să înzestreze Biserica Sa cu felurite cărți întru slava Sa și spre folosul celor ce vor citi, râvnind cu ajutorul Sfântului Duh și cu dragoste pentru dumnezeieștile și mântuitoarele de suflet biserici, am scris această carte de suflet folositoare, adică Octoihul, întru slava Dumnezeirii Celei în trei fețe, întru unime închinată, ca tinerii și bătrânii ascultând-o cântându-se sau citindu-se, întru dragostea lui Hristos să se îndrepteze*”.

EDITURA

Inainte Cuvantare către cetitori, de Mitropolitul Veniamin al Moldovei și Sucevei, la 1836.

La toată starea cea Duhovnicească, sărutare întru Domnul dând, rog pre acelaș Dătătoriu de Haruri, ca să vă dăruiască amândouă fericirile, cea trupească împreună și cea sufletească.

Iubitorul de oameni Dumnezeu, carele pentru bunătatea sa au zidit pre om, purtare de grijă pentru dânsul având, după cele multe chipuri de mântuire care i-au dat lui, și duple feluri de faceri de bine cu care l-au chemat pre el, i-au dat lui și Dumnezești Scripturi spre ajutor; prin care nu numai Dumnezeu să cunoaște, și calea lui fără poticnire să săvârșește; ci și semnele credinții noastre ceii curate și fără prihană să păzesc, și toate lucrurile cele bune să săvârșesc. Pentru aceea și Domnul nostru zicea către Evrei: Cercați Scripturile, că vouă vi se pare întru dânsela a avea vieață veșnică. Că acelea sunt care mărturisesc pentru mine. Acesta Dumnezeu după Înălțarea sa, după făgăduința sa, au trimis din cer pre Duhul cel prea Sfânt preste sfinții săi Apostoli, și i-au învățat să vorbească întru alte limbi, și să propoveduiască măririle lui Dumnezeu. Și dela aceia s'au vărsat și preste toți sfinții Părinți, cari au scris cărți pline de Dumnezești bogoslovii și de Dumnezești cântări. Dintre cari cel întâiu alcătuitor ai acestei sfinte cărți OCTOIHUL, este sfântul Ioan Damaschin, dulcele viersuitor și scriitor al musichiei, carele în toată vieța sa către Născătoarea de Dumnezeu, pentru minunea ce au făcut cu dânsul, dulce le-au cântat.

Această carte care este mai trebuitoare Bisericii pentru sfintele slujbe, precum lumii lumina soarelui; deobște se numește OCTOIH. Iar deosebit și mai ales grecește PARACLITIKI, (adică) Mângâitoare. Iară voidc cineva a face deosebire, OCTOIH va înțelege numai slujbele Invierii ale Duminicilor, care pe 8 glasuri, s'au întocmit mai întâiu de sfântul Ioan Damaskin; și mai pre urmă s'au adaos de sfântul Anatolie Patriarhul Țarigradului, la Stihirile Vecerniei și ale Hvalitelor, după cum să văd. Iar Canoanele Troicnice de Kir Mitrofan al Smirnei. Precum și Antifoanele Duminicilor, de sfântul Teodor Studitul, sau precum zic alții de fratele său sfântul Iosif Mitropolitul Tesalonicului. Iară Paraclitiki va înțelege slujbele celorlalte șase zile ale săptămânei, ce s'au întocmit de alt sfânt Iosif făcător de cântări, și de sfântul Teofan Mărturisitorul Arhiepiscopul Nicheii. Și prea cu potrivire s'au numit Paraclitiki, adică Mângâitoare, pentru cu-

vintele cele de umilință ce are. Că cine o va cânta cu umilința inimii, întru acela răsar rodirile Duhului Sfânt cele de suflet mântuitoare și vrednic de cămările cele Dumnezești ale Impărăției cerurilor, și prieten și moștean al lui Dumnezeu după Dar îl face. Care acestea oglindindu-le sfinții Mucenici, n'au băgat seamă de munci, împreună cu Psalmistul strigând: Trecut-am prin foc și prin apă, și ne-ai scos pre noi la odihnă.

De care văzând noi că turma cea cuvântătoare aceasta, ce ni s'au incredințat nouă dela Dumnezeu, din întâmplările vremilor este lipsită de această carte trebuitoare tuturor Bisericilor; după cum și din început am avut mare purtare de grijă, după datoria noastră cea păstorească, feluri de cărți tipărind. Și de slujbe Bisericești cuprinzătoare, și de năravuri învățătoare, aicea în Tipografia sfintei Mitropolii. Dar am îndemnat și am sfătuit și pre prea cuvioșii Stareți ai sfințelor Monastiri Neamțului și Secului, ca să tipărească și acolo în Tipografia a aceiaș sfinte Monastiri feluri de cărți, spre luminarea și folosul Patriei noastre; precum și această carte OCTOIH mare, plin de folos sufletesc. Carele acum s'au tipărit, privit din cuvânt în cuvânt, cu mare luare aminte, întocmai după izvodul cel grecesc.

Pentru care, pre fiește carele părinteaște vă sfătuim, ca primindu'l pre acesta cu bucurie, să vă indeletniciți întru dânsul totdeauna, ca să cunoașteți care este voia lui Dumnezeu cea bună și plăcută; și după scoposul aceluia să vă îndreptați vieța voastră, necheltuind vremea în zadar, fiindcă aveți să dați cuvânt pentru această pierdere în zadar; ci toate făcându-le pentru vieța ce va să fie, așteptând ne însărata acea zi a Dreptului Judecătoriu; că cel ce este să vie va veni, și nu va zăbovi, având plata sa cu sine, ca să răsplătească fiește căruia după lucrurile lui.

Iară pre mine întru rugăciunile voastre cătră Dumnezeu să nu mă uitați, ca cel ce sunt:

Al dragostei voastre sufletesc Părinte, și de amândouă fericirile doritoriu.

VENIAMIN Mitropolit. Sucevei, și Moldaviei.

OCTOIH MARE

CV

AJUTORUL LUI DUMNEZEU CEL SFÂNT

ACEASTĂ CARTE, CARE ELINEȘTE SE NUMEȘTE „PARACLITIKI” ADICĂ MANGAITOARE,
CUPRINDE SLUJBA ÎNVIERII PE OPT GLASURI CU URMAREA SLUJBEI CELOR ȘASE ZILE PRESTE SĂPTĂMÂNĂ.

GLAS ÎNTAIU

SÂMBĂTĂ SEARA LA VECERNIA CEA MICĂ

La Doamne strigat-am... punem Stihiri 4. Și cântăm Stihurile Învierii, ale Octo-
ihului 3, zicând pe cea dintâiu de două ori.

Stih: Din streaja dimineții până în noapte, din streaja...

Rugăciunile noastre cele de seara...

Incunjuțați popoare Sionul...

Veniți popoare să laudăm...

Slavă... Și acum... a Născătoarei de
Dumnezeu.

Dogmatica, glas 1.

Feciorească prăznuire
Este astăzi fraților.
Să sălteze făptura, să
dănțuiască omenirea, că ne-a
chemat pre noi vistieria cea
prea curată a fecioriei, Sfânta
de Dumnezeu Născătoarea,
Raiul cel cuvântător al lui A-
dam al doilea, locașul împre-
unării a două firi, prăznuirea
mântuitoarei împăcări, căma-
ra întru care Cuvântul cu ade-
vărat trup și-au logodit, norul
cel cu adevărat ușor, care a
purtat cu trup pre cel ce este
pre Heruvimi. Pentru rugăciu-

nile ei, Hristoase Dumnezeule,
mântuește sufletele noastre.

Apoi: Lumină l. 1.ă...

Prochimenul:

Domnul s'au împărățit...

cu Stihurile lui. Și după:

Invrednicește-ne Doamne...

Preotul Ectenia nu zice, ci cântăm Stihii-
ra Învierii dela Stihovná, cea dintâiu:

Cu patima ta Hristoase, din patimi...

Apoi aceste stihiri ale Născătoarei de
Dumnezeu, asemenea cu: Ceea ce ești

bucuria... Stih: Pomeni-voiu numele tău
Întru tot neamul și neamul.

Preaslăvită ești întru neamu-
rile neamurilor, curată Maică
Fecioară, de Dumnezeu Nă-
scătoare, Marie, folositoarea
lumii, ceea ce ai născut cu trup
pre Fiul Tatălui celui fără de
început, cel împreună vecui-
tor cu Duhul adevărat; pre
carele roagă'l să ne mântuim
noi.

pentru relele neascultării, preține ceea ce ai omorât iadul cu nașterea ta, te rog Stăpână: înviează-mă cu chipurile pocăinții.

Peasna 8, Irmos:

Pre Dumnezeu cel ce să slăvește de Ingeri neîncetat „întru cei de sus, cerurile cerurilor, pământul, și munții, și dealurile, și adâncul, și tot neamul omenesc, cu cântări ca pre Făcătorul și Mântuitorul bine'lcuvântați.

Cu covârșire desfătându-mă întru dulcețile cele vătămătoare și nebunește eu neînțelegătorul am întrecut pre toți păcătoșii; ci tu cel ce ai mulțime de îndurări, dă'mi mie curățire păcatelor.

Acum este Mirele lângă uși, împodobeste'ți candela suflete, adăpându-o pre dânsa cu untuldelemn al milei și al tuturor faptelor bune; mai înainte, până nu se închide ușa, nevoește-te a intră, dimpreună cu Hristos, întru bucuria cea nespusă.

A Mucenicilor:

Netemându-se de munci, vitejii nevoitori strigă: iată vreme bine primită. Să stăm toți cu minte tare, să câștigăm cu durerile cele mici, vieța cea fără de durere și desfătarea cea neîmbătrânitoare.

Cu dumnezeeștile ape, purtătorilor de chinuri ai Mântuitorului, revărsându-vă pururea, adăpați tot pământul cu urmarea luptelor voastre; și pre acesta roditor l-ați făcut cu faptele cele bune întru Hristos în veci.

A Născătoarei de Dumnezeu:

De Dumnezeu Născătoare, folositoarea cea tare și nădejdea creștinilor, în ziua cea înfricoșată sprijinește-mă pre mine cel ce mult am greșit, și să mă scapi de gheena cea groaznică, numărându-mă cu oile cele deadreapta.

Altul, Irmos: Pre unul Impăratul slavei...

Ca să mă dezleg de legăturile greșalelor mele celor multe, Prorocule să nu încetezi rugând pre unul izbăvitorul, cel ce s'au legat și au dăruit dezlegare celor legați, ca pururea să te laud în veci.

Rănitu-m'am, Mergătorule Înainte, cu sabia dulcețelor și întru durerea inimii strig ție: vindecă durerea sufletului meu, rugând pre Hristos, pre unul doftorul sufletelor și al trupurilor.

Pre Cuvântul pre carele l-ai botezat cu mâna ta, Mergătorule Înainte, să nu încetezi a'l ruga neîncetat, ca să mă izbăvească din mâna păcatului pre mine cel ce am greșit mult și m'am smerit și m'am osândit.

TROPARE ALE TREIMII

CARE SE CÂNTĂ

ÎN TOATE DUMINICILE DUPĂ CANONUL SFINTEI TREIMI

Cade-se cu adevărat, a laudă pre Treimea cea mai presus de Dumnezeu: pre Tatăl cel fără de început și a toatelucrător, pre Cuvântul cel împreună fără de început, carele din Tatăl mai înainte de veci fără stricăciune s'au născut, și pre Sfântul Duh, cel ce din Tatăl fără de ani se purcede.

Cade-se cu adevărat, a te slăvi pre tine Dumnezeu Cuvântul, de carele se înfricoșază și se cutremură Heruvimii, și te slăvesc Puterile cerești; pre cel ce ai învieat a treia zi din mormânt, Hristoase dăătorule de vieață, cu frică te slăvim.

Să laudăm toți cum se cuvine lui Dumnezeu, cu cântări dumnezești: pre Tatăl și pre Fiul și pre Duhul cel dumnezeesc, Stăpânia cea în trei ipostasuri, pre o Impărăție și o Domnie.

Pre carea o laudă toți pă-mântenii și o slăvesc puterile cerești, pre cea de toți credincioșii închinată, unimea cea după ființă, pre cea în trei ipostasuri.

Domnească începătorie preste Heruvimi, și dumnezească stăpânie fără de asemănare preste Serafimi, Treimea cea nedespărțită în unime, ceea ce ești după adevăr dumnezească Stăpânie, pre tine te slăvim.

Tatălui celui fără început și Dumnezeu, Cuvântului celui împreună fără început și Duhului mă închin; ființa cea nedespărțită, una împreună-tă, unimea cea întreit numărată, cu laude să o cinstim.

Fulgerile tale cele cu raze strălucitoare, strălucește-le mie Dumnezeu meu, cela ce ești în trei ipostasuri, Atot-făcătorule, și casă mă arată a slavei tale cei neapropiate,

TROPARELE NASCATOAREI DE DUMNEZEU

PE FIECARE GLAS, CÂNTATE PRESTE TOT ANUL

La Vecernie, la Utrenie după Dumnezeu este Domnul... și la sfârșitul Utreniei.

Duminică seara

Și Luni la Dumnezeu este Domnul...

Glas 1.

Minunea minunilor, ceea ce ești plină de Dar întru tine văzându-o, făptura se bucură, că ai zămislit fără sămânță și ai născut negrăit pre acela, pre carele începătoriile ceteilor îngerești a'l vedeà nu pot. Pre acela roag' l pentru sufletele noastre.

La sfârșitul Utreniei:

Prea curată Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ești binecuvântată în ceruri și pre pământ mărită, bucură-te Mi-reasă nenuntită.

LUNI SEARA

Și Marți la Dumnezeu este Domnul...

Glas 1.

Ceea ce fără a fi arsă ai zămislit focul Dumnezeirii și ai născut fără sămânță pre Domnul, izvorul vieții, ceea

ce ești plină de daruri Născătoare de Dumnezeu, mântuește pre cei ce te măresc pre tine.

La sfârșitul Utreniei.

Pre cel fără de maică în cer, mai pre sus de înțeles și de auz pre pământ fără de tată l-ai născut. Pre acela, Născătoare de Dumnezeu, roag' l pentru sufletele noastre.

MARȚI SEARA

Și Miercuri la Dumnezeu este Domnul...

Glas 1.

Ata folosință agonisind, prea curată, și cu rugăciunile tale din nevoi mântuindu-ne, cu Crucea Fiului tău pretutindenea fiind păziți, după datorie pre tine toți cu cucernicie te mărim.

La sfârșitul Utreniei.

Prea curată Născătoare de Dumnezeu... Vezi mai sus.

MIERCURI SEARA

Și Joi la Dumnezeu este Domnul...

RÂNDUIALA CUM SE FACE PARASTASUL

PENTRU MORȚI ȘI MAI ALES PENTRU CTITORI

Vineri seara.

După sfârșitul Vecerniei, îmbrăcându-se Preotul în felon, iar Diaconul în stihar și luând cădelnița și tămâie, ies în pridvor, mergând înaintea lor paracliserul cu sfeșnicul, și urmău și noi după dânsii, fiind mai înainte acolo gătită coliva. De este Diacon, zice: Bine cuvintează Stăpâne. Iar Preotul zice: Bine este cuvântat Dumnezeu nostru, și celelalte, câdind preste colivă în chipul crucii, noi zicem Psalmul 90:

Cel ce locuște întru ajutorul...

Iar întru altă vreme, oșebit de după Vecernie și Utrenie, se face începutul după obicei cu: Sfinte Dumnezeule... și după Tatăl nostru. . Vozglas: Că a ta este împărăția... Apoi Doamne miluește, de 12 ori. Slavă... Și acum... Veniți să ne închinăm, de trei ori. Și Psalmul 90. Și după sfârșitul Psalmului, Slavă... Și acum... Aliluia de 3 ori. Apoi Ectenia repausătilor.

Cu pace Domnului să ne rugăm.

Strana zice: Doamne miluește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea greșalelor celor ce întru fericita pomenire s'au mutat, Domnului să ne rugăm.

Pentru purarea pomeniții (ctitorii, sau pentru alții pentru cari se va fi făcând Parastasul), pentru odihna, liniștea, fericită pomenirea lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să li se ierte lor toată greșala cea de voie și cea fără de voie, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca neosândiți să stea ei la înfricoșatul Scaun al slavei Domnului, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce plâng și se tânguesc,

așteptând mângăierea lui Hristos, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se mântuiască ei de toată durerea, întristarea și suspinarea, și să-i sălășliască pre dânsii unde strălucește lumina feții lui Dumnezeu, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca Domnul Dumnezeului nostru să așeze sufletele lor în loc luminat, în loc cu verdeață, în loc de odihnă, unde toți dreptii petrec, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se numere ei în sânul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să ne mântuim noi de tot necazul, mânia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuește, miluește și ne păzește pre noi Dumnezeule cu darul tău.

Mila lui Dumnezeu și împărăția cerului și iertarea păcatelor cerându-le lor și nouă înșine, și unul altuia, și toată vicața noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Vozglas:

Că tu ești învierea și vicața și odihna... Apoi Aliluia, de trei ori, pe glas 8.

Stih 1:

Fericțiți pre cari i-ai ales și i-ai primit Doamne.

Stih 2:

Și pomenirea lor în neam și în neam.

Stih 3:

Sufletele lor întru bunătăți se vor sălășli. **Apoi Troparul, glas 8.**

Cela ce cu adâncul înțelepciunii, prin iubirea de oameni toate le chivernisești, și ceace este de folos tuturor le dăruiești, unule Făcătorule, odihnește Doamne sufletele robilor tăi. că spre tine nădejdea ș'au pus, spre Făcătorul și Ziditorul și Dumnezeu nostru. **De 2 ori.**

noi, odihnește-i ca un iubitor de oameni.

Slavă... Și acum... a Născătoarei de Dumnezeu:

Prea sfântă Născătoare de Dumnezeu, în vremea vieții mele nu mă lăsa pre mine; ajutorului omenesc nu mă încredința, ci singură mă apără și mă mântuește.

După a 6 Peasnă, Imrosul și Ectenia, și după Vozglas, Condacul, glas 8:

Cu sfinții odihnește Hristoase sufletele robilor tăi, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit.

Icos.

Tu însuși ești fără de moarte, cela ce ai făcut și ai zidit pre om, iar pământeni din pământ suntem zidiți, și întru același pământ vom merge, precum ai poruncit, cela ce m'ai zidit și mi-ai zis: că pământ ești și în pământ te vei întoarce, unde toți pământeni vom merge; făcând tânguirea cea deasupra gropii, cântare: **Aliluia, de 3 ori.**

După a 9 Peasnă, zice Diaconul sau Preotul, când:

Pre Născătoarea de Dumnezeu și Maica luminii, întru cântări cinstindu-o să o slăvim.

Iar Strănila, ca în loc de Stih zice aceasta:

Duhurile și sufletele dreptilor te vor lauda pre tine Doamne.

Și îndată se cântă Imrosul.

După aceasta: Sfinte Dumnezeule... Și după Tatăl nostru...

Cântăm Tropicale. glas 4.

Cu duhurile dreptilor celor ce s'au

săvârșit, odihnește sufletele robilor tăi Mântuitorule, păzindu-le pre dănele întru viața cea fericită, care este la tine, Iubitorule de oameni.

Întru odihna ta Doamne, unde toți Sfinții tăi se odihnesc, odihnește și sufletele robilor tăi, că însuși ești iubitor de oameni.

Slavă...

Tu ești Dumnezeu carele te-ai pogorât în iad și ai dezlegat durerile celor ferecați: însuși și sufletele robilor tăi odihnește-le.

Și acum... a Născătoarei de Dumnezeu.

Una Curată și cu totul fără prihană Fecioară, veace ai născut pre Dumnezeu fără de sămânță, pre acela roagă-l să mântuiască sufletele robilor săi.

Apoi Ectenia:

Miluește-ne pre noi Dumnezeule...

Și rugăciunea, cu glas:

Dumnezeul duhurilor...

Și după Vozglas, sfârșitul întru acest chip.

Cela ce pre cei vii și pre cei morți stăpânește, Hristos adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii sale, și celelalte.

După aceasta Diaconul sau Preotul zice:

Întru fericita adormire veșnică odihnește Doamne sufletelor adormiților robilor tăi (**numele**) și le fă lor veșnică pomenire.

Iar Strănila cântă pe glas 3:

Veșnica pomenire, de 3 ori.

Apoi Preotul zice:

Pentru rugăciunile... și celelalte

SFÂRȘIT ȘI LUI DUMNEZEU LAUDĂ

Membrii Comisiunii Sfântului Sinod însărcinați cu revizuirea:

† *Arhiepiscopul Valerian Râmniceanu*

† *Arhiepiscopul Meletie Constantin*

† *Arhiepiscopul Evghehie Piteșteanu*

